

Olli Mäkelä

Äiti

rikosromaani

Äiti

© 2020 Mäkelä, Olli
Kustantaja: BoD – Books on Demand,
Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand,
Norderstedt, Saksa
ISBN: 9789528022312

Olli Mäkelä

Äiti

rikosromaani

1950-luvun puolivälissä Sahalahden Tursolassa.

Heikkilän Eerikki oli kurkottamassa verhoja kiinni, kun näki valon välähtelyä liiterin seinähirsien välissä. Hän seisoi pimeään keittiön pöydän ääressä ja tunppasi Klubi-tupakan tassiin. Hän meni kamariin, otti lipaston laatikosta pis-toolin ja työnsi sen saapashousujen sivutaskuun. Hän noukki rasiasta pateja ja pudotteli ne toiseen taskuun. Aino tuli ovelle.

Eerikki astui eteiseen sisävaatteissa ja avasi kuistin oven.

"Minkä nyt?" Aino kysyi.

"Älä laita ulkovaloa!" Eerikki sanoi.

Aino veti nenän kautta henkeä, mutta ei sanonut mitään. Eerikki sulki ulko-oven takanaan ja pysähtyi rappulle lataamaan pistoolia. Hän kiersi talon nurkan ja lähti nousemaan mäkeä kohti liiteriä.

Valo väikkyy hirsien välissä. Kuului hiljaista puhetta. Rakennuksen päädystä näkyi maantien laidassa tumma auton nokka.

Eerikki käveli liiterin sivua ovelle ja näki, että haka roikkui vapaana. Hän veti oven auki. Taskulampun valokiilat soivat silmiin.

"Missä rahat on?" mies hämärästä nurkasta kysyi.

Eerikki ei tunnistanut äänestä.

"Viekää tuikut helvettiin!" hän ärähti.

Hän nosti pistoolin taskusta. Piippu osoitti päätä, joka näkyi peräseinän luukusta kajastavaa taivasta vasten. Pää heilui puolelta toiselle ja syöksyi kohden. Eerikki painoi liipaisinta ja silloin kolahti takaraivossa. Eerikki menetti tajuntansa.

Ulko-ovi kirahti. Aino seiso eteisessä ja säikähti, kun sisään astui kaksi vierasta miestä ja Eerikkiä nä-

kynyt.

"Missä teillä on rahat?" ensimmäisenä tullut kysyi.

Aino oli toimintakyvytön. Hän ei olisi saanut puhutuksi, vaikka olisi halunnut. Miehet katsoivat paikat, mutta eivät löytäneet etsimäänsä. Toinen ehdotti sille, joka oli kysynyt rahoista, että he palaavat liiteriin kostamaan veljensä kuoleman ja tappavat äijän.

Rahoista kysynyt mies katsoi kahta lastenvaunua pirtissä. Rauno kitisi, mutta Ilarin vaunuista ei kuulunut ääntä.

Mies sieppasi kainaloonsa Raunon, mutta kaksoisveli Ilari jäi vaunuihinsa. Kaksosia kolme vuotta vanhempi Hillevi oli serkkunsa luona Pälkäneellä.

Eerikki tuli tajuihinsa. Hänelle valkeni vähitellen, mitä oli tapahtunut. Hän näki miehen lojuvan selällään klapien päällä.

Eerikki meni katsomaan lähempää hämärässä. Mies oli roteva, hänellä oli reikä otsassa, hän oli eloton ja ei ollut tuttu.

Eerikin astuessa sisälle Aino istui jakkaralla pirtin ovensuussa.

"Ne vei Raunon", hän sai sanotuksi.

"Tapoin miehen", Eerikki sanoi.

Aino oli kasvoiltaan valkea kuin lakana pyykkinaurulla.

Heikkilöillä oli kyläkunnan ensimmäinen ja ainoa puhelin. Eerikki soitti Sahalahden poliisille Niemen Anterolle. Niemi sanoi tulevansa.

Moottoripyörä laskeutui pihaan. Eerikki vei poliisi Niemen liiteriin, jossa tämä tunnisti vainajan tutuksi rosvoksi, Runnin Vesaksi.

Eerikki pystyi kertomaan vain sen, että hän näki

tuon nyt kuolleenä makaavan miehen pystyssä vähän ennen kuin pyssy laukesi.

"Mies syöksyi kohti puukko kädessä", hän sanoi.

"Puukkoa ei näy", Niemi sanoi.

"Kai toinen äijä vei sen."

"Paljon mahdollista. Kuinka ne pääsi lyömään sinua?"

"Kolmannen täytyi seisoa hiljaa pimeässä nurkassa halkopinon sivulla."

Niemi tutki pinon viertä taskulampun valossa.

"Tuossa on sellainen halko maassa", hän sanoi.

"Etkö tunnistanut sitä, joka puhui?"

"Äijällä oli matala ääni. En tuntenut."

Sisällä Niemi meni eteisessä puhelimeen ja soitti Kangasalan kunnanlääkärinä käymään. Sitten hän soitti Kangasalan poliisille.

Kangasalta ajoi pihaan kahden miehen poliisipartio ja heti perään lääkäri. Niemi pyysi Eerikkiä antamaan pistoolinsa, ja hän sujautti sen takin taskuun ennen Kangasalan miesten tuloa sisään.

Aino ei pystynyt sanomaan yhtään tuntomerkkiä taloon tunkeutuneista miehistä. Hän itki koko ajan poliisin kysellessä. Liiterissä kuolleen ruumiin tarkastanut kunnanlääkäri tutki myös Ainon ja Eerikin. Hän antoi lausunnon, jonka mukaan Aino oli shokissa ja on hyvin mahdollista, että hän ei muista tapahtuneesta yhtään yksityiskohtaa. Eerikistä lääkäri totesi, että mies oli jo rauhoittunut.

Poliisi etsi käsiinsä surmatun Vesa Runnin veljet Tampereelta. Markku ja Jaakko olivat ainoat tiedossa olevat omaiset. Aino kieltäytyi ehdottomasti tulemasta Tampereelle tunnistamaan veljeksiä. Eerikki kävi po-

liisiasemalla katsomassa, mutta ei osannut sanoa, että häntä kohti hyökännyt olisi jompi kumpi heistä. Hän ei myöskään tunnistanut äänestä sitä liiterissä äänessä ollutta, vaikka veljekset määrättiin sanomaan vuorotellen: "Missä rahat on?"

Veljeksillä oli alibi tapahtumayölle. Se piti, vaikka poliisi epäili todistajat maksetuiksi. Niin jäi todellistamatta, että kaikki kolme veljestä olivat liiterissä ja henkiin jääneet sieppasivat Heikkilöitten poikalapsen.

"Nämä väittää, että ei tiedä Vesa-veljensä touhuista, ei enää mitään moniin vuosiin", Nieman Antero sanoi Eerikille.

Runnin nuorimman veljen tappo tuomittiin itsepuolustukseksi. Heikkilöitten poikalasta ei löydetty etsinnöistä huolimatta ja vaikka Runnin veljekset olivat tiiviissä seurannassa.

Kun tutkinnat, oikeusistunnot ja etsinnät olivat laantuneet, Heikkilöitten postilaatikkoon oli yhtenä yönä jätetty paperilappu, jossa oli sanomalehdestä, ehkä Aamulehdestä, leikatuin kirjaimin viesti: "Saatte pojan, kun tuotte rahan. Ei poliisia. Aika ja paikka ilmoitetaan."

Eerikki sanoi Ainolle, että tästä ei kannata hiiskua poliisille eikä kenellekään. Hän lähti saman tien liiteriin etsimään rahakätköä. Hän kävi monena päivänä läpi jokaisen klapin ja halon ja rojulaatikon. Liiterin päädyssä oli pienen pieni navetta. Eerikki tutki tyhjän navetan ja kiipesi sen välikaton päälle vintille monta kertaa.

Postilaatikossa oli kahden viikon päästä edellisestä uusi lappu. Siinä oli ilmoitettuna aika ja paikka. Tam-

pereen Tempo-tavaratalo ja siellä tietty roskakori.

Aino pyysi, että ilmoitetaan poliisille, mutta Eerikki sanoi, että hän menee yksin. Hän laittoi kolmeen isoon kuoreen paksultti sanomalehtipaperia, nuoli kuoret kiinni ja työnsi ne ruskeaan salkkuun.

Eerikki meni Tempoon hyvissä ajoin ennen sovittua aikaa. Hän katseli, näkyykö niitten Runnien näköisiä miehiä, vaikka hän tiesi, että varmasti lähettivät paikalle juoksupoikia. Hän käveli viemään kirjekuoret roskakoriin ja työnsi ne syvälle moskan sekaan. Hän käveli pois, käväisi ovella, livahti ihmisvilinässä takaisin tavarataloon ja asettui katselemaan vaaterekkien takaa roskakorille. Ihmiset pudottivat roskia, mutta kukaan ei jäänyt penkomaan, vaikka Eerikki odotti kaupan sulkemiseen asti. Hän palasi Sahalahdelle ja sanoi Ainolle, että ei voi mitään.

"Mitä ne ajattelee", Ainoi sanoi. "jos ne kumminkin kävi hakemassa sen kuoren ja näki vaan sanomalehtipaperia?"

"Silloin ne ymmärsi, että ei meillä ole niitten rahojä", Eerikki sanoi. "Pitää vaan toivoa, että poika joskus palaa."

"Jos ne tekee jotakin pahaa Raunolle."

"Minä vien ne lappuset Niemelle, jos poliisi saisi niistä jotain irti."

"Mikään ei maita."

"Kai tässä pitää jatkaa elämistä."

"Onhan meillä edes Ilari ja Hillevi."

Aino päätti tarttua työhön, valmistelemaan hyvässä etuajassa lavoa kevätkylvöjä varten, ja pyysi Eerikkiä hakemaan liiteristä siitä navetan oven viereltä säkin, jossa on kuokanvarsia.

"Mikset itse hae?" Eerikki kysyi.

"Minä en mene enää siihen liiteriin", Aino vastasi. "Kävin puita hakemassa ja alkoi ottaa sydäimestä. Sen säkin ympärille on sidottu kirjava liina. Se nippu on hyvä lasin alle, että saa ilmaa salaatti."

Eerikki teki työtä käskettyä. Hän ei voinut olla vilkaisematta liiterin perälle luukun suuntaan, vaikka oli päättänyt, että ei katso, koska eihän ruumis siellä enää makaa.

Niemi soitti muutaman päivän päästä. Hän ei antanut minkäänlaista toivoa, että kirjeistä olisi apua Rau non löytämiseen.

Aino tiesi, että hän ei kestä. Hänellä kuitenkin oli kotona vielä kaksi pientä lasta, joitten takia oli pakko jaksaa. Se auttoi häntä jatkamaan päivästä toiseen. Hän keskitti kaiken mahdollisen hoivaamistarpeensa jäljelle jääneisiin lapsiin, Hilleviin ja Ilariin. Hillevi oli raju ja riitelevä pienestä pitäen ja pani vastaan kaikkia hellyydenosoituksia, mutta Ilari imi kaikki hellyydenpuuskat itseensä.

Ainon siskon mies ihmetteli, miten Aino pärjää kahden lapsen kanssa. Mies kai ajatteli, että kaksoset olisivat yhtä viljelä kuin Hillevi. Kun Aino oli ottanut pojat ensi kertaa mukaan Punkalaitumelle, mies totesi: "No pärjäähän ainakin tuon toisen kanssa." Kiltisti Ilari heilutteli keittiön ja eteisen välistä isoa ovea ja leikki kauhoilla.

Rau non lähdön jälkeen Aino rakasti Ilaria niin paljon kuin vain voi äiti rakastaa omaa "ainoa" poikaansa. Yksi nainen sanoi kerran, että Ainon vanhemmille siskoille oma poika oli kaikki kaikessa, mutta se ei ollut mitään siihen verrattuna, kun kuvaan astuivat Aino ja Ilari.

Hillevi oli Ainon mielestä liian poikamainen ja raju. Hän oli isokokoinen ja isonenäinen kuten isänsä, kun Ilari taas oli pieni ja pieninenäinen kuten äitinsä.

Kun Ilari makasi vaunuissa puutarhassa, Hillevi heitti häntä Pekalla, kuminukella. Aino pelästyi suunnattomasti, että menettää toisenkin poikansa.

Tapahtui 1970-luvun lopulla Tampereella.

Kylmää terästä, kalmanhajuisia aseita ja ammuksia. Maamme teollisuusviennin aallonharjalla viiletti hurjana tamperelainen Ase- ja terästehdas. Konsernin omistus oli kuitenkin siirtymässä pois Suomesta. Emo-, tytär- ja sisaryhtiöillä oli täällä ja ulkomailla päällekkäisyyksiä. Pääkonttori ja kaikki Tampereen tehtaan toiminnot aiottiin siirtää Etelä-Suomeen 1980-luvun aikana.

Sijainti Tampereen ydinkeskustan tuntumassa oli hankala. Alueelle oli rakennettu 1800-luvun lopulta lähtien kunkin ajan tarpeisiin. Oli purettu vanhaa ja rakennettu uutta. Vuolas koski oli ollut ehdoton edellytys tehtaan synnylle, mutta käyttövoiman lähteenä virtaavan veden merkitys oli hupenemassa.

Ase- ja terästehdas oli kaupunki kaupungissa. Sillä oli omat pääkatunsa ja sivukatunsa, monen sortin korttelinsa, työläisten, toimihenkilöiden ja johtajien reviiirit, ja vahdit passipoliisien korvikkeina. Se oli noin kilometri kertaa kilometrin laajuinen, suljettu ja vartoitu alue, ja se rajoittui länsisyrjältään koskeen.

Konsernin lippulaiva Tampereen tehtaan aseosasto oli jo lopettanut tuotantoansa. Uudet tuotantotilat oli rakennettu Nurmijärvelle. Tampereella valmistetut aseet edustivat viimeisintä huipputeknologiaa, mutta varastotilat olivat jätetyt varmaankin tarkoituksella auttamattoman vanhanaikaisiksi. Turvallisuudesta oli tiin syystäkin huolissaan. Samoissa tiloissa säilytettiin myös ammuksia.

Tehtaan ulkopuolella ei pohdittu pelkästään Aamulehdessä, miten ja milloin valmiit aseet ja ammukset

siirretään Tampereelta nykyaikaisiin tiloihin Etelä-Suomeen. Salaisissakin pomiloinneissa siirto arveltiin suunnitelluksi lähiaikoihin. Moni halusi päästä käsiksi tavaraan. Kalliiden lastien luisuminen vieraille olisi kismittänyt rosvoja lopun elämän.

Sitä ei ollut kirjoitettuna ohjeisiin, mutta Maan Vartioiden teollisuusvartijoiden tärkein tehtävä oli vahtia, että aseita ei vohkita. Papereihin oli merkitty, että kieroksilla tarkkaillaan itseksensä hyrskyttäviä kompressoreita ym. Yleisen käsityksen vastaisesti monikaan näistä vartijoista ei ymmärtänyt pyssyistä sitäkään vähää kuin pyssysankareista, eikä tarvinnutkaan. Eikä halunnutkaan ymmärtää, sen verran olivat rauhanmiehiä.

Mape suhasi kuin viimeistä päivää Tampereelta Sahalahdelle ja höpötteli lakkaamatta, että veri on vetä sakeampaa.

"Ei ole kiirettä", vieressä istuva Einari rauhoitteli.

Oli marraskuun hämärä ja kylmäkö aamu. Talot olivat tiessä kiinni Tursolassa. Tie oli kapea, mäkinen ja mutkainen. Vanhan laatikkomallisen ja harmaan Pö-sön kyljet melkein raapivat taloja, joiden punamultaiset ja aniliinipunaiset seinät eivät olleet nielleet yöllä maahan tuprunnutta lunta. Aura ei ollut mennyt pyhä-aamuna ja lunta olivat tampanneet vain yhden auton kumit.

"Se sanoi, että soittaa tasan yhdeksältä Virtasen Illulle vahtikoppiin", Einari sanoi. "Me pannaan tuli silloin."

"Se" eli Runni oli sanonut sanovansa Illulle, että liiteri palaa ja kohta palaa mökki. Markku Runnia sanottiin karusti pelkäksi Runniksi, sillä hän oli onnistunut uskottelemaan porukoille olevansa pääjehu.

Runni oli sanonut Einarille, että hän haluaa kiristää pojan hiljaiseksi. Hän neuvoi Einarille tien Heikkilän Eerikin ja Ainon mökille. Illun isä oli kuulemma samanlainen nössö kuin poikansa; pillahdaa takuulla itkuun, kun vähäsen säikytellään.

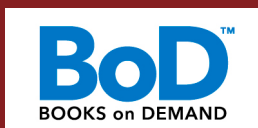
"Heikkilä on ennen alamäkeä, kun metsä loppuu", Einari sanoi. "Liiteri on tien varressa. Aja ohi hiljaa, että mietitään."

"Minähän en tuollaisia mieti", Mape sanoi.

"Mutta minä mietin."

Heikkilässä olivat pimeinä molemmat tielle näkyvät ikkunat.

Ainon ja Eerikin poikavauva siepataan erään ryöstön yhteydessä. Poika varttuu rosvokoplan hoivissa. Vanhempien ja pojan sekä pojan ja tämän kaksoisveljen tiet kohtaavat suuren aseryöstön tiimellyksessä.

www.bod.fi